

Sjangerskolen

1

TEMA

sakprosa

Utvalgte bøker
og
formidlingstips

Velkommen til Sjangerskolen!

Sjangerskolen gir deg som bibliotekansatt verktøy for å formidle ulike sjangre på biblioteket. Vi kombinerer digitale sjangerforedrag med formidlingstips fra bibliotekansatte. Foredragene finner du på bibliotekutvikling.no.

Denne brosjyren vil handle om sakprosa. Det er en sjanger som er mye lest på biblioteket. Gjennom nettkurset får du innblikk i hvor variert og rik sjangeren er. Her er det bøker som vil interessere alle slags type lesere - også de som tror de bare liker skjønnlitteratur!

I brosjyren har vi samlet utvalgte bøker og formidlingstips. Vi anbefaler å bruke nettkurset og brosjyren som en start for å bli bedre kjent med sjangeren. Kanskje kan du hurtiglese noen av bøkene? Kanskje finner du forslag til et arrangement eller en utstilling du vil prøve?

Vi håper at brosjyren og det digitale nettkurset blir en ressurs for deg når du skal formidle sakprosa på biblioteket.

God formidling!

Vennlig hilsen

Drifa Gudmundsdottir og Vanja Øyrås

Fylkesbiblioteket i Akershus

Innhold

Sjangerekspert: Marta Breen	4-5
Bøker om krigen	6-7
Å skrive om sin egen familie	8-9
Formidler: Mona Ekelund	10-11
Skjønnlitteratur eller sakprosa?	12-13
Journalister blir forfattere	14-15
Formidler: Jørgen Hovde	16-17
Debatt og aktualitet	18-19
Nye stemmer	20-21
Formidler: Monica Blegvad	22-23
Feminismen	24-25
Populærvitenskapelige bøker	26-27
Formidler: Aleksander Kristung	28-29
Biografien	30-31
Grafisk sakprosa	32-33

Drifa Gudmundsdottir og Vanja Øyrås Foto: Ingvil Skeie Ljones/Akershus fylkeskommune

Sjangerekspert Marta Breen

Marta Breen er vår sjangerekspert for sakprosa. Det er på ingen måte tilfeldig. Breen har jobbet seks år for Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. I tillegg er hun forfatter av flere sakprosabøker.

I sitt sakprosaforedrag har Marta Breen fått i oppgave å gi en oversikt over sjangeren sakprosa. Hun har i sitt utvalg fokusert på nyere norske utgivelser. Breen mener å se til sammen ti aktuelle tendenser innenfor sakprosa. Tendensene og tilhørende nøkkeltitler har vi samlet i denne brosjyren.

Bøkene og beskrivelsene av de ulike tendensene baserer seg på Breens foredrag. Du finner foredraget til Breen under Sjangereskolen på bibliotekutvikling.no.

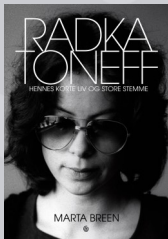

Kvinner i kamp

Marta Breen

—
Dette er en engasjerende gjennomgang av 150 års kamp for frihet, likhet og søsterskap. Her kan du lese om kvinnebevegelsens mange dramatiske kamper. Marta Breen og Jenny Jordahl har etablert et godt samarbeid gjennom flere bøker. Dette er smart historiefortelling med humoristisk brodd.

Cappelen Damm, 2018
119 sider

Radka Toneff

Marta Breen

—
Radka Toneff var en av Norges største jazz-sangere og hadde en lovende karriere foran seg. Men hun ble bare

30 år gammel. I biografien om Toneff gir Breen oss et innblikk i hvordan musikken og menneskene hun møtte påvirket livet hennes. Gjennom samtaler og bilder blir vi litt bedre kjent med kvinnen med den store stemmen.

Kagge forlag, 2008
224 sider

60 damer du skulle ha møtt

Marta Breen

—
«Kvinner er ingen ny oppfinnelse. Det kan bare virke sånn iblant.» I denne tegne-

serien tar Marta Breen og Jenny Jordahl for seg de 60 viktigste kvinnene i norgeshistorien. Dette er kvinner som kanskje ikke er på pensum i skolen, men som likevel har formet kvinners hverdag. Gjennom korte tegneseriestriper får vi høydepunktene fra kvinnekampen i Norge. Vittig og lærerikt.

Manifest, 2016
160 sider

Bøker om krigen

Tendens 1 er «Bøker om krigen». Dette er bøker som handler om andre verdenskrig, noe som har vært et populært tema for mange forfattere de siste 70 årene. I fagmiljøet var det en stund flere som forventet at populariteten kom til å avta. Snart måtte vel alle historier være fortalt?

Tvert imot har vi de siste årene sett at sjangeren har vært i vekst. Det kommer stadig ut nye bøker om krigen. Det er spesielt barn-
barna til krigens helter og ofre som nå forteller nye historier og deler ny informasjon.

Fangene som forsvant

Bjørn Westlie

—

Fangene som forsvant åpner et mørkt kapittel i norsk krigshistorie. Nærmere 100 000 sovjetiske krigsfanger var slaver i Norge under krigen. Rundt 13 000 av dem var med på å bygge Nordlandsbanen. Boka viser hvordan NSB samarbeidet med de tyske okkupantene for å utnytte slavearbeiderne. Westlie skriver engasjert, leservennlig og veldokumentert om NSBs krigshistorie.

Spartacus, 2015
259 sider

Knut Hamsun: reisen til Hitler

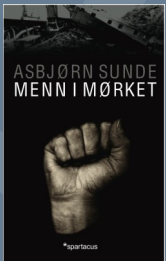
Tore Rem

–

Reisen til Hitler er et dypdykk i en dramatisk tid for vårt land, og i livet til en av våre største diktere. Boka

handler om Hamsuns møte med Hitler i 1943 på Hitlers hovedkvarter Berghof. Boka er også historien om livet til Hamsun, og hva som bidro til å forme hans holdninger og selvforståelse. Historien er levende fortalt, og boka er engasjerende å lese. *Reisen til Hitler* vant Kritikerprisen i 2014.

Cappelen Damm, 2014
395 sider

Menn i mørket

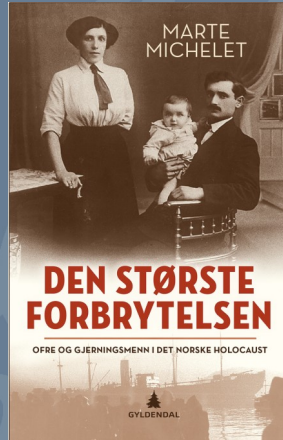
Asbjørn Sunde

–

Likte du Max Manus? Da er sjansen stor for at du vil like denne. Dette er en dokumentarroman, men det er spenning på hver side. Asbjørn

Sunde var leder for «Osvaldgjengen» under annen verdenskrig. Gruppen levde farlig og gjennomførte mange aksjoner. Boka er barsk i tonen og den knappe stilen er med på å skru opp tempoet. Boka ble i 2015 kåret til en av de mest betydningsfulle bøkene om krigen under Norges sakprosafestival.

Spartacus, 2009
239 sider

Den største forbrytelsen

Marte Michelet

–

Den største forbrytelsen er en rystende fortelling om frontkjemperne, statspolitiet og de nazistiske byråkratene som gjorde den norske jødeutryddelsen mulig. Det er også fortellingen om det unge jødiske ekteparet Benzell og Braude som kom til Kristiania på begynnelsen av 1900-tallet, og deres fire barn. Familien gir et levende portrett av jøders liv i Norge i mellomkrigstiden og i de skjebnesvangre okkupasjonsårene. Basert på moderne forskning og norsk/tyisk arkivmateriale, formidler Michelet en rystende fortelling med kunnskap, klokkskap og klo.

Gyldendal, 2014
313 sider

Å skrive om sin egen familie

Tendens 2 er bøker om forfatterens egen familiebakgrunn. Mange av disse bøkene handler om krigen.

Det å bruke stoffet som ligger en selv nærmest er en vanskelig sjanger. Forfatteren må hele tiden balansere det private mot hva som er interessant for allmennheten. Men når noen først lykkes med dette, får bøkene ofte stor gjennomslagskraft.

TRUDE LORENTZEN MYSTERIET MAMMA

FORLAGET OKTOBER

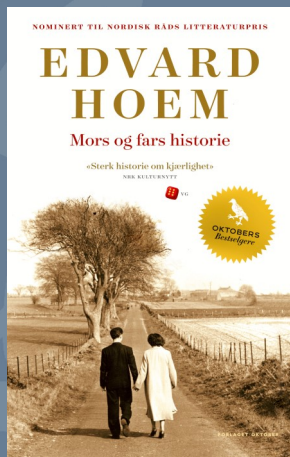
Mysteriet mamma

Trude Lorentzen

Mysteriet mamma er en poetisk dokumentar om oppvekst, morskjærlighet og psykisk sykdom. Trude var 15 år da moren begikk selvmord. Moren som alltid hadde vært glad og tilstede ble brått og uforklarlig syk. Trude er blitt voksen og har barn selv når hun skriver boka, og hun prøver å forstå hva som skjedde med moren den gangen. *Mysteriet mamma* er en sjangerekspesimerende bok. Den blander sakprosa med skjønnlitterære grep.

Oktober, 2013
281 sider

Mors og fars historie

Edvard Hoem

—
I *Mors og fars historie* forsøker Hoem å dikte fram livshistorien til foreldrene sine. Hvordan fant de sammen? Faren var predikant, moren en kvinne med fortid. Historien skifter mellom moren og faren før de treffer hverandre i januar 1945. Dette er en fortelling om kjærlighet, men det er ingen enkel kjærlighetshistorie. På klingende nynorsk skriver Hoem om sorg, svik og nederlag, men også om livsvilje og forsoning. Passer godt for dem som likte Amerikaserien til Hoem.

Oktober, 2005
206 sider

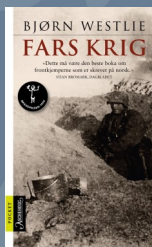

Morfar, Hitler og jeg

Ida Jackson

—
Hvordan reager du når du får vite at morfar som har vært der for deg hele livet, har en fortid som nazist? Gjennom en tilfældighet oppdager Ida Jackson morfarenns fortid. Den stødige, varme morfaren har vært SS-mann, frontkjemper og redaktør for den nasjonalsosialistiske ukeavisen *Germanen*. *Morfar, Hitler og jeg* er medrivende lesing som med usentimentale grep gir et psykologisk og biografisk portrett av en morfar og en nazist.

Aschehoug, 2014
259 sider

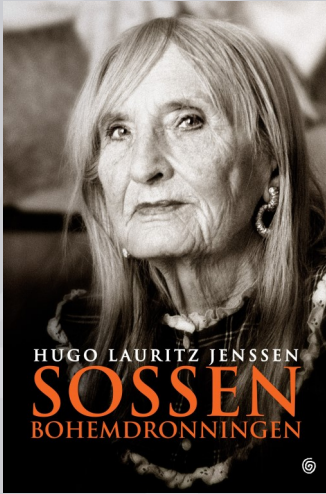

Fars krig

Bjørn Westlie

—
Fars krig er en sår og brutal historie om Bjørn Westlies far. Petter Westlie var frontkjemper og nazist. Vil det noen gang være mulig å forstå hva som drev faren? I boka sammenligner Westlie farens memoarer med historiske fakta, og følger farens fotspor til Ukraina hvor nazistene gjorde seg skyldig i drap på hundretusener av jøder. Det er en fortelling om de ulike kampene faren deltok i, og veien som tok ham dit. En leseopplevelse som er like deler politisk, historisk og personlig.

Aschehoug, 2008
245 sider

Sossen: bohemdronningen

Hugo Lauritz Jenssen

–

"Hun var en nattens dronning for alle dem som gikk til felts mot konvensjoner", skriver forfatter Hugo Lauritz Jenssen i biografien om Sossen Krogh. Krogh levde både vilt og borgerlig på en gang. Fra et vestkanthjem i Oslo til eksotisk skuespillertilværelse i Paris. Teaterledelse på Club 7 og uredd livsførsel. I boka kommer vi tett på Krogh gjennom samtaler med Sossen selv og menneskene rundt henne.

Kagge, 2015
381 sider

En fremmed ved mitt bord

Ivo de Figueiredo

–

Å erkjenne at egne foreldre har mangler er smertefullt. Hvorfor ble det nødvendig å stenge faren ute? Forfatteren nøster i fortiden. Han

besøker landene der familien har bodd og skriver både en familiefortelling og en historie om imperiers fall. I dette flettverket går forfatteren dypt inn i forholdet til faren og finner et slags svar på hvorfor det ble så vanskelig. Dette er en selvbiografi og en litterær reisebeskrivelse full av refleksjon.

Achehoug, 2016
372 sider

Storbarnsliv

Guro Hoftun Gjestad

–

I denne boka har Gjestad samlet sanne historier om virkelige liv. Det er historier om barn som slutter å være barn og er i ferd med å bli voksne.

Hvordan er man forelder til unge mennesker som er i ferd med å finne sin egen vei? Alle som har store barn vil kjenne seg igjen i denne boka. Hoftun Gjestad skriver lett, medrivende og gjenkjennelig.

Oktober, 2015
347 sider

Formidlingstips fra Mona Ekelund

Mona tipser om ulike formidlingstiltak knyttet til temaet kvinner på 1900-tallet. - Jeg tenker på datteren min og hvor mye samfunnet har endret seg fra den tiden min mor vokste opp og fram til i dag. Det kvinnehistoriske er et tema som det er viktig og spennende å løfte. Litteraturen kan være med på å vise fram hvordan ting var før.

Mona har tre tips for å formidle kvinnehistorie på biblioteket:

Lag en brosjyre. Her kan du samle bøker på tvers av sjangre som på ulike måter handler om kvinner og kvinnehistorie. En brosjyre er praktisk i samtale med lånerne, hvor det noen ganger kan være vanskelig å komme på bøker å foreslå.

Lag en utstilling om temaet. Kanskje kan du få tak i en utstillingsdukke og kle den opp med klær fra ett av tiårene på 1900-tallet?

Husk 8.mars! Kanskje kan de ansatte lage et arrangement hvor de formidler bøker som passer inn under temaet. Det er en god anledning til å trekke fram bøker fra hele samlingen.

Om meg:

Jobber for Østfold kulturutvikling. Del av Brageprisjuryen for sakprosa i 2015 og 2016.

Hvordan leser du?

Jeg skiller mellom å lese profesjonelt og privat. Leser jeg i forbindelse med jobben leser jeg fort. Leser jeg på fritiden tar jeg meg tid og koser meg med språket og stemningen.

En bokkarakter du aldri glemmer?

Elena Ferrantes Lila! Hun er like deler mystisk og gåtefull, og man blir aldri helt ferdig med henne.

Hvilken bok får skjønnlitterære lesere til å lese sakprosa?

Biografien om Sossen Krogh, skrevet av Hugo Lauritz Jensen. En biografi har mye til felles med romaner, spesielt karakterdrevne romaner.

Skjønnlitteratur eller sakprosa?

Stadig flere forfattere utforsker skillet mellom skjønnlitteratur og sakprosa. Tendens 3 er bøker som på ulike måter gjør dette. Det kan være vanskelig å skille mellom skjønnlitteratur og sakprosa når forfatteren skriver om seg selv eller de som står forfatteren nærmest.

Bøker i denne tendensen kan føre til kontroverser. Det er flere eksempler på at litterære personer står fram i offentligheten for å slå tilbake. Eller at kritikerne mener sakprosaforfatteren har tatt seg for store dikteriske friheter.

Arv og miljø

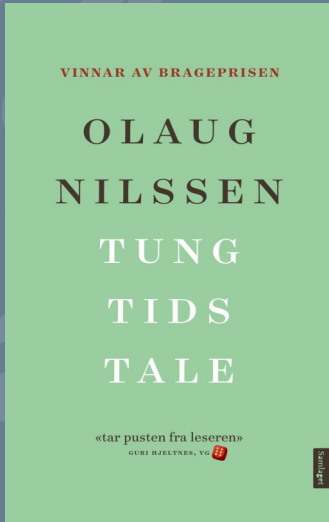
Vigdis Hjorth

–

En bok som for alvor har utfordret kategoriene sakprosa og skjønnlitteratur er Vigdis Hjorths roman *Arv og miljø*. Aftenposten har publisert en rekke saker hvor de påstår at forfatteren skriver om hennes virkelige liv. Boka starter som et klassisk arveoppgjør, hvor det er fordelingen av to hytter som utløser en konflikt i familien. Det er en konflikt som stikker dypere enn arveoppgjøret, og som rokker ved hele familiehistorien. Boka vant Bokhandlerprisen i 2016, og ble nominert til Nordisk råds litteraturpris.

Cappelen Damm, 2016

342 sider

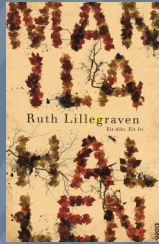

Tung tids tale

Olaug Nilssen

—
Tung tids tale er skrevet som et brev til forfatterens sønn. Han går fra å være et oppvakt og livlig barn til å langsomt miste språket og endre personligheten. Her begynner morens kamp. Det er en kamp å få den hjelpen familien har krav på. Det er en kamp for at barnet skal bli sett for den han er. Dette er en liten, men inderlig bok. Den er rå og nyansert, kamplysten og sorgtung på samme tid. Boka vant Brageprisen i 2017.

Samlaget, 2017
155 sider

Manillahallen

Ruth Lillegraven

—
Manillahallen er en biografi i diktform. Boka handler om Birgit. Hun er 33 år gammel når hun blir lagt inn på Modum bad. Kroppsvekten er bare 38 kilo. Ruth Lillegraven har samtalt med Birgit – hvordan ble livet hennes slik? Dette er en historie full av kjærlighet, smerte, glede og sorg.

Tiden, 2014
230 sider

Dette livet eller det neste

Demian Vitanza

—
I *Dette livet eller det neste* møter vi en returnert fremmedkriger. Han soner i norsk fengsel for sin reise til Syria. Hva førte ham dit? Gjennom samtaler med forfatteren blir vi kjent med norsk-pakistanske Tariq. Vi hører om hans oppvekst, radikaliserings og tiden som fremmedkriger i Syria. Boka er skrevet i en korthugd og muntlig stil som sammen med en spennende historie gir boka høyt tempo. *Dette livet eller det neste* vant ungdommens kritikerpris.

Aschehoug, 2017
342 sider

Journalister blir forfattere

Tradisjonelt sett var det vanlig at sakprosaforfatterne kom fra akademia, men journalistene har tatt innpå så det holder. I dag har mange journalister selv en akademisk bakgrunn, og mange driver vekselbruk.

Den litterære journalistikken kommer ikke uten feller. Det er utfordrende å skrive om virkelige personer med litterære virkemidler. De mange rettsrundene Åsne Seierstad hadde med bokhandleren i Kabul og hans familie, er et kjent eksempel på det.

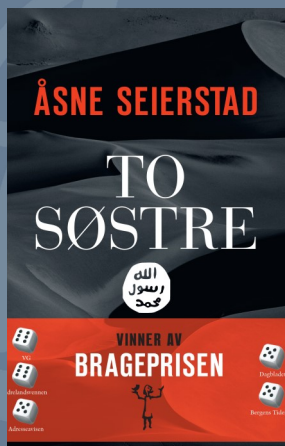

Grensen: en reise rundt Russland

Erika Fatland

Grensen er en eventyrlig reise. Fatland reiser fra Nord-Korea og videre langs den enorme grensen mot Russland. Hun skildrer folk og nasjoner, og fletter observasjoner og historie sammen med stemmen til enkeltmennesket. Landene langs grensa er ulike, men de har det til felles at de merker nærværet til sin mektige nabo. Boka er stappet med kunnskap om geografi, historie og politikk, og Fatland formidler det hele på en spennende måte og med et lettlest språk.

Kagge, 2017
623 sider

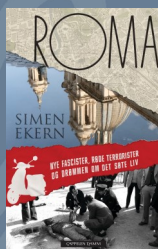

To søstre

Åsne Seierstad

– Hva får to tenåringsjenter født og oppvokst i Norge til å reise fra familien til et krigsherjet land? Seierstad har dykket dypt i jentenes historie, oppveksten og valgene som ledet fram til radikaliseringsen. Samtaler med familie, venner, klassekamerater og kontakter i Islam Net gir et sterkt bilde av jentenes vei fra unge og ubekymrede jenter i vestlige klær til dypt religiøse niqab-kledde tenåringer.

Kagge, 2016
490 sider

Roma

Simen Ekern

– Simen Ekern har skrevet underholdende og opplysende om blodige kapitler i Romas historie. Her blir leseren med på tur gjennom Romas gater, mens vi lærer om mordene i italiensk historie. Ekern har intervjuet flere personer og deres fortellinger gir boka en tilleggsdimensjon. Les om alt fra Gucci til masseturisme, drapet på Aldo Moro, de Røde brigader og fascismen som aldri forsvant. Har du en leser som har vært eller skal til Roma? Da er dette boka.

Cappelen Damm, 2011
300 sider

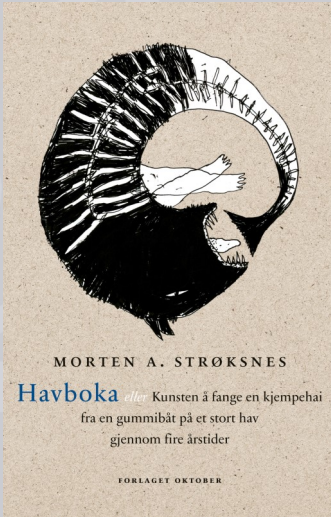

Til Berlin faller

Erle Marie Sørheim

– Det tredje riket er på sammenbruddets rand, og det handler om å overleve. I boka følger vi Theo Findahl som i 1940 var Aftenpostens Berlin korrespondent. Han kommer over sensasjonelle opplysninger: Tyskerne planlegger å invadere Norge. Men ingen tror han. I boka blir vi introdusert for en håndfull utvalgte personer, som alle befant seg i Berlin i den skjebnesvangre perioden fram mot fallet. Boka er en dramatisk fortelling om en lite omtalt del av norsk krigshistorie.

Kagge, 2018
287 sider

Havboka, eller Kunsten å fange en kjempehai fra en gummibåt på et stort hav gjennom fire årstider

Morten A. Strøksnes

—
Kan man dykke ned i de store eksistensielle spørsmålene og se på vitenskapen, historien og poesien gjennom havet? To venner i en båt blir besatt av å få en hai opp til overflaten. Dette er starten på det som er en bok om havet, men også havets tilstand, mytologi og de utroligste livsformer. Her får du salte eventyr, nye innsikter og et språk som vugger deg lekent gjennom historien.

Oktober, 2015
315 sider

Borgerlønn

Eliassen og Omdal

—
Robotene kommer! Det er en advarsel vi hører stadig oftere. Men hva skal vi egentlig gjøre

hvis hele arbeidslivet blir endret av kunstig intelligens og algoritmer? Med boka tar forfatterne den internasjonale diskusjonen om borgerlønn til Norge. Vi får høre meningene til politikere, forskere, fagforbund og næringslivsaktører. Er borgerlønn svaret?

Res Publica, 2018
260 sider

Trans-Sovjet ekspress

Kjartan Fløgstad

—
I *Trans-Sovjet ekspress* oppsøker Fløgstad det som står igjen av Sovjetunionen. Det blir en reise i arkitektur, byplaner og monument, men det er også en indre reise. Fløgstad har besøkt Russland i mer enn 40 år. Hva står tilbake av minner etter drømmen om et annet samfunn? Boka er lettere og mer springende i formen enn tidligere bøker om arkitektur fra Fløgstad.

Vigmostad Bjørke, 2017
383 sider

Formidlingstips fra Jørgen Hovde

Sakprosa er en god inngang for å lage arrangement på biblioteket. På Nedre Eiker bibliotek erfarer vi at det gjerne er arrangement med utgangspunkt i sakprosa som når ut bredt. Her er noen av arrangementene vi har vært ekstra fornøyde med:

Vi hadde et arrangement med Lars Nilsen som har skrevet en bok om Ørretfiske. Dette kombinerte vi med litt historie fra vannet i Mjøndalsskauen. Det trakk veldig mange folk, og vi så de karene som vi ikke har sett før på biblioteket.

Vi har god erfaring med å programmere med utgangspunkt i lokalhistorie. Et svært populært arrangement hos oss handlet om mord og mysterier i Nedre Eiker. De samme historikerne har også holdt foredrag om hjemmebrentens historie i kommunen. Disse arrangementene slår alltid an!

I høst hadde vi et arrangement om Oddvar Brå. Det ble veldig populært. Igjen ser vi at slike arrangement trekker et bredere publikum enn for eksempel et tradisjonelt bokbad.

Om meg:

Biblioteksjef i Nedre Eiker.
Del av Brageprisjuryen for sakprosa i 2018 og 2019.

Hvordan leser du?

Hvordan jeg leser avhenger av hvilken rolle jeg har. Leser jeg profesjonelt går det unna. Leser jeg for min egen del går tempoet ned.

En bokkarakter du aldri glemmer?

Hovedkarakteren i Arman V. Fotnoter til en uutgravd mann. Det er noe med karakterene til Solstad. De er så dypt menneskelige.

Hvilken bok får skjønnlitterære lesere til å lese sakprosa?

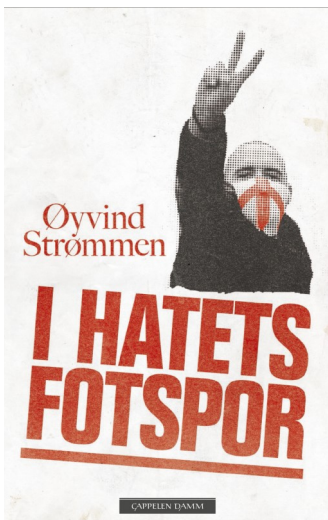
Havboka til Morten A. Strøksnes. Boka har god driv, og du blir dratt rett inn i handlingen.

Debatt og aktualitet

Debatt er den nye rocken, sier Marta Breen i sitt sjangerforedrag. Det er i alle fall kort mellom kronikkene for tiden. Debattbøkene har det til felles at de forsøker å påvirke folkemeningen. Vi ser eksempler på at noen skriver bøker bare for å svare på andres bøker.

Ikke rent sjeldent forsøker forfatteren å innføre et nytt begrep, og det dukker gjerne opp i tittelen. Det kan være ord som «elitefeminist», «godhetstyranni», «snikislamisering» og lignende.

I hatets fotspor

Øyvind Strømme

–

Hvor kommer dagens hat mot muslimer fra? For å forstå 22.juli-tragedien må vi forstå vår egen, nære historie. Vi blir tatt med til hendelser fra i dag, som massakren av muslimer i Srebrenica, og det blir trukket linjer til tidligere tiders borgerkriger og folkemord. Boka gir innsikt i hvordan hat har blitt normalisert opp gjennom historien. Øyvind Strømme er blitt omtalt som «ekstremistjournalist», og er ekspert på høyreekstreme miljøer.

Cappelen Damm, 2014

188 sider

En norsk tragedie

Aage Storm Borchgrevink

Når det skjer noe ekstraordinært gjenspeiles dette ofte i bokmarkedet. Ingen norsk enkelthendelse har det blitt skrevet så mange bøker om som 22. juli 2011. En bok

som skiller seg ut er *En norsk tragedie*. I denne omfattende dokumentarromanen tar Borchgrevink leseren med inn i Breiviks barndom og oppvekst. Resultatet er en kunnskapsrik, medfølende og søkende beretning om en norsk tragedie.

Gyldendal, 2012
367 sider

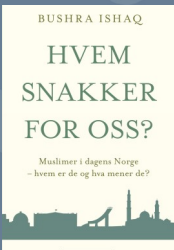

Norsk Hamskifte?

Jostein Gripsrud

Etter å ha lest Terje Tvedts *Det internasjonale gjennombruddet* ble medieviteren Jostein Gripsrud så oppskaket at han måtte skrive et motsvar i form av egen bok. Førstnevnte manglet både kildebelegg og inneholder historiske feil. Norsk hamskifte analyserer Tvedts bok samtidig som den går dypt inn på temaene multikulturalisme, innvandringsdebatten og menneskerettigheter. En viktig bok som belyser debatten og tar et oppgjør med påstander uten belegg.

Vigmostad Bjørke, 2018
311 sider

Hvem snakker for oss?

Bushra Ishaq

Muslimer og Islam er hyppig nevnt i media og ofte i negative sammenhenger. Men hvem er de norske

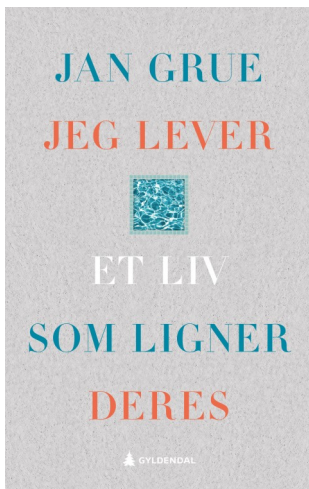
muslimene og hva mener de? Ishaq lar muslimene selv få komme til orde gjennom en omfattende spørreundersøkelse. Boka er innom temaer som kvinnefrigjøring, terror, demokrati og sharia. Forfatteren er lege og samfunnsdebattant Bushra Ishaq.

Cappelen Damm, 2017
272 sider

Nye stemmer

En ny tendens vi ser innen sakprosa er at stemmer vi ikke har hørt så mye fra tidligere nå slipper til. Spesielt Samlaget satser på å la forfattere med et annet blikk enn det som ellers dominerer debatten få komme til orde. De har startet en egen pamflettserie som heter Norsk røyndom. Her blir den norske virkeligheten skildret fra andre ståsteder enn gjennom det hvite og heteronormative blikket.

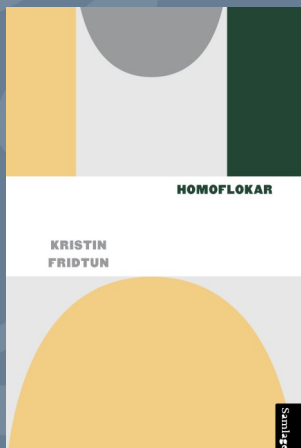
Jeg lever et liv som ligner deres

Jan Grue

—

Jan Grue fikk som barn påvist en muskelsykdom som gjør ham avhengig av rullestol og andre hjelpemidler. På tross av sykdommen har Grue et vanlig liv. Han er gift og har barn, er professor ved UiO og er forfatter. Men når han treffer gamle lærere og klassekamerater er det som regel overraskelse å spore i blikkene deres. Overraskelse over at han fortsatt lever og “ser så godt ut”. Med poetisk språk og god flyt beskriver Jan Grue sitt liv som både ligner og ikke ligner «vårt».

Gyldendal, 2018
167 sider

Homoflokar

Kristin Fridtun

— Med utgangspunkt i sin egen historie som homo og transperson gransker Kristin den såkalte «homotoleransen» i Norge. Fridtun mener at det er påfallende hvordan tidligere motstandere av homofili nå er opptatt av å vise toleranse. Nå virker homotoleransen for noen å ha blitt et retorisk virkemiddel for å skille vår tolerante kultur fra andre fremmede kulturer som ikke er like tolerante. Og hvordan er det å bli tolerert hele tiden? Følelsen av å leve på nåde kan være vanskelig å sette ord på, men det lykkes Fridtun med.

Samlaget, 2018
66 sider

Eg snakkar om det heile tida

Camara Lundestad Joof

— Joof er født i Norge og har norsk mor og gambisk far. I boka forteller hun om hvordan hverdagsrasisme påvirker henne og hennes tanker. Det kan være helt ekstreme tilfeller som da hun var barn og gikk i bunad på 17.mai og ble slått. Men det handler mest av alt om det ubehaget som ikke er så lett å få øye på for oss andre. Boka er velskrevet og lettlest, og det er litteratur til å bli klok av.

Samlaget, 2018
93 sider

Ikkje ver redd sånne som meg

Sumaya Jirde Ali

— Sumaya Jirde Ali har blitt et kjent navn i Norge. Hun har skrevet flere bøker, og hun har blitt mye omtalt av medie- ne på grunn av all hetsen hun har stått i. Ali kom til Norge som barn og følte seg som en del av samfunnet og likt behandlet som alle andre. Men etter 22. juli mener hun at dette er blitt forandret. Det økende fokuset på islam som en truende kultur har hun selv merket på kroppen. Dette er en politisk bok, men den er også en personlig fortelling om identitet og tilhørighet.

Samlaget, 2018
91 sider

Kan vi gjøre det igjen?

Geir Gulliksen

—
Kan vi gjøre det igjen er en nesten komplett samling av Gulliksens sakprosa. Han debuterte bare 22 år gammel, i 1989, og siden den gang har han skrevet tekster om litteratur. Det er noe med måten Gulliksen skriver sakprosa; han har den samme åpne nysgjerrigheten som vi kjenner fra skjønnlitteraturen hans. Det gjør boka til en nydelig samling av artikler, foredrag, bokanmeldelser, intervjuer m.m. Gulliksens stemme er særegen, og vi kjenner den igjen, uansett sjanger.

Aschehoug, 2013
778 sider

Vigdis, del for del

Kaja Schjerven Mollerin

—
Vigdis, del for del er en samtaleroman mellom Vigdis Hjorth og Kaja Schjerven Mollerin.

Boka handler om

Hjorths forfatterskap og intellektuelle virke. Her hopper de to litteraturprofilene mellom store og små tema, og samtalen står aldri stille. De diskuterer litteratur, politikk, identitet og sosiale spørsmål. Dette er en bok det er umulig å ikke lære noe av, og den er så velskrevet at det er vanskelig å legge den fra seg.

Gyldendal, 2017
237 sider

Det skjer nå

Red. Helena Brodtkorb

—
Fortellinger fra en feministisk revolusjon er undertittelen på denne antologien. Her har redaktør

Brodtkorb samlet tekster fra fremtredende feminister. Leseren får tekster som spenner fra sosial kontroll og æreskultur til ettervirkningene av voldtekt og pop-feminismen. Det er virkeligheten som ledet fram til #Metoo som blir beskrevet. Sammen blir tekstene til en smart og lærerik antologi.

Kagge, 2018
190 sider

Formidlingstips fra Monica Blegvad

Monica tipser om å lage arrangementer basert på temaer der man bevisst mikser skjønnlitteratur, essays og andre typer sakprosa for å vise relevansen de ulike sjangrene har for hverandre.

Et eksempel på dette er når vi hadde bok-kafé med japansk tema på biblioteket. Vi formidlet romaner, antologier og reisebøker. Til sammen viste bøkene mange sider ved japansk litteratur og kultur.

Andre temaer vi har tatt for oss på tilsvarende måte er psykologi og kjærlighet. Dette er store temaer hvor vi fikk vist fram mange bøker. Et tema jeg vil prøve ut snart er *Levd liv*. Her kan man blande bøker som *Vigdis, del for del* med for eksempel Ullmanns *De urolige*, som har et biografisk tilsnitt. Og hvorfor ikke ta med bøker om å ha levd et langt liv? Slik som Bringsværds *Mens jeg har dere her*. Mulighetene er mange!

I tilknytning til arrangementet anbefaler jeg å lage utstillinger som viser sammenhengen mellom tema og bøkene. I tillegg kan man lage brosjyrer med boklister, og legge ut bilder og tekster om bøkene på sosiale medier. Nå er det mulig å lage egne hyller i Bookbites. Da får arrangementet lengre levetid og større spredning. Det bidrar også til å markedsføre arrangementet.

Om meg:

Litteratur- og kulturformidler på Nittedal bibliotek.

Hvordan leser du?

Jeg prøver å følge med på det meste som kommer ut, og leser spesielt mye samtidslitteratur.

En bokkarakter du aldri glemmer?

Her er det mange å velge mellom, men den første som melder seg er Berglijot fra *Arv og Miljø*. Hennes mot og kompromissløshet er beundringsverdig.

Hvilken bok får skjønnlitterære lesere til å lese sakprosa?

Vigdis, del for del. Boka er skrevet i perioden før, under og etter *Arv og miljø*. Det burde være interessant for mange lesere, og ikke bare lesere av Vigdis Hjorth. Det handler om hva som driver en forfatter.

Feminismen

Marta Breen mener vi befinner oss i en ny feministisk bølge. Tidligere har det vært tradisjon for å skrive om dette temaet i antologier. Det ser vi fortsatt flere eksempler på. Samtidig kommer det stadig nye bøker om temaet fra nye vinkler. Hvor likestilt er egentlig språket vårt? Hva med innvandrerkvinner som blir utsatt for sosial kontroll? Og rettssystemet - fungerer det som det skal? Det er fortsatt behov for disse bøkene, noe som gjør den feministiske litteraturen like aktuell som alltid.

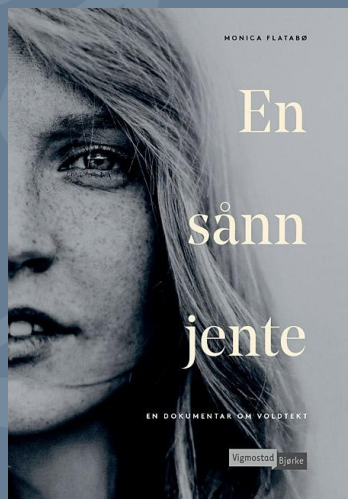
Skamløs

Amina Bile, Sofia N. Srour, Nancy Herz

–

Dette er boka fra «de skamløse jentene». De er unge muslimske kvinner som stupte inn i vår tids kulturkonflikter. Hvordan er det å bli utsatt for sosial kontroll i Norge i dag? I boka diskuterer de hvordan det er å bli konstant begrenset, korrigert og skambelagt. Bevæpnet med faktakunnskap, humor og en god porsjon fandenivoldsighet har jentene staket opp veien mot frigjøring. Boka angår oss alle, og passer til voksne så vel som ungdom.

Gyldendal, 2017
159 sider

En sånn jente

Monica Flatabø

— Hvorfor er voldtekt fremdeles et stort samfunnsproblem i det de fleste regner som et likestilt og sivilisert land? I boka *En sånn jente* følger journalist og forfatter Monica Flatabø historien til jenter som har vært utsatt for voldtektsforbrytelser. Historiene er med på å vise hvilke holdninger samfunnet og enkeltindividet har til voldtekt og til voldtekts ofre. Har barn og unge nok kunnskap om seksuelle grenser og hvilke psykologiske reaksjoner overgrep fører til? Dette er en rystende bok som flere burde lese. Pensum neste?

Vigmostad Bjørke, 2017
276 sider

Brev til en ufødt datter

Anne Bitsch

— Hvor frie er kvinner i dag, egentlig? Kvinner blir fortalt at de er likestilt, men samtidig er det mange begrensninger i kulturen vår. Anne Bitsch er samfunnsgeograf og kjønnsforsker, og har i doktorgradsarbeidet sitt observert flere rettsaker. Denne kunnskapen har hun brukt i boka *Brev til en ufødt datter*, som handler om hvordan undertrykkning fortsatt foregår. Men hun peker også på veien videre, med et håp om positiv endring.

Spartacus, 2018
110 sider

Hvem sa hva?

Helene Uri

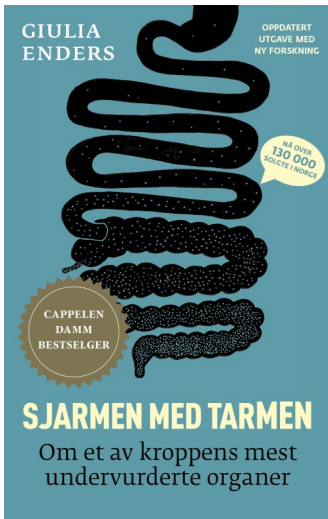
— *Hvem sa hva?* er en bok om språk, og det er en bok om samfunnet vårt. Vi er kanskje ett av verdens mest likestilte land, men henger språket vårt med? Helene Uri er lingvist og forfatter, og hun har gått grundig til verks. Hun har samlet artikler, intervjuer, tjuvlyttet til samtaler og målt tale-tid og tallet nekrologer. Boka er lettlest og tørrvittig, og vil få alle og en hver til å tenke nytt om hvordan vi bruker språket vårt.

Gyldendal, 2018
363 sider

Populærvitenskapelige bøker

Populærvitenskapelige bøker er en tendens i vekst. De populærvitenskapelige bøkene formidler vitenskapelig kunnskap på en lett-fattelig måte. Det gjør bøkene leseverdige og relevante for et bredt publikum. Bøkene bruker raust av litterære virkemidler, som for eksempel en tydelig fortellerstemme og dramaturgi, språklige bilder og ikke rent sjeldent humor.

Sjarmen med tarmen

Giulia Enders

–

En romkamerat av forfatteren spurte: du som studerer medisin – hva skjer når vi bæsjer? Dette vekket Giulias nysgjerrighet og resultatet er en lettfattelig og informativ bok om alt fra ABC om bæsje og bakteriene i tarmsystemet til hvordan du blir venn med tarmen din. En overraskende morsom og interessant bok om fordøyelsessystemet og hvor mye det påvirker livskvaliteten.

Cappelen Damm, 2015
289 sider

Genier, sjarlataner og 50 bøtter med urin

Eivind Torgersen

—
Har vi fått en norsk Bill Bryson? Med iver kaster Torgersen seg over det

periodiske system. Det blir inngangen til å forstå verden rundt oss. Hvorfor blir biffen så saftig når du steker den akkurat lenge nok? Hvorfor satt steinalderfolket så fascinert rundt leirbålet? Sprangene er mange og tonen er lett og humoristisk.

Spartacus, 2018
240 sider

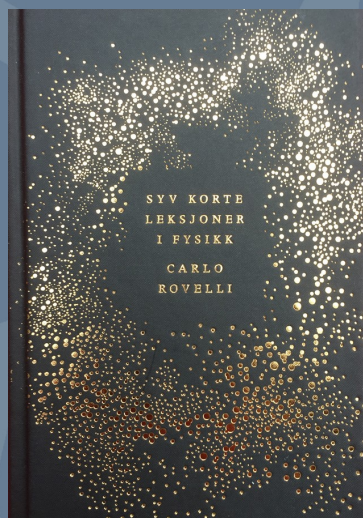
Å dykke etter sjøhester

Hilde Østby

—
Er hukommelsen til å stole på? Søstrene Ylva og Hilde tar leseren med på en reise

gjennom tid og rom for å forklare det forskerne vet om hjernen og hvordan den fungerer. Med poetisk og medrivende språk blir vi med til Italia på 1500-tallet, til nåtidens London, og til samtaler med mennesker som har trent opp en fantastisk hukommelse.

Cappelen Damm, 2016
280 sider

Syv korte leksjoner i fysikk

Carlo Rovelli

—
Lyst til å lære mer om fysikkens verden, men ikke helt klar for å gjøre differensiallikninger? Gjennom syv korte leksjoner i fysikk får du vite mer om hvordan universet henger sammen. Du får lese om Einstein og relativitetshistorien, kvantemekanikken, partikler og universets historie, for å nevne noe. Boka har et vakkert språk som røper forfatterens begeistring for faget.

Spartacus, 2016
109 sider

ANBEFALINGER

ALEKSANDER KRISTUNG

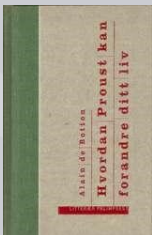
Krig og sannhet

Arvid Bryne

I denne boka skildrer forfatter og journalist Arvid Bryne skjebnen til offiseren og motstandsmannen Oliver H. Langeland. Etter krigen kritiserte han norske myndigheters håndtering av landssvikere. Som følge av dette ble han selv tiltalt. Dokumentene fra saken har vært glemt i mange år. Brynne har gått igjennom dokumentene og skildrer i boka *Krig og sannhet* hvilken injurie Langeland ble utsatt for.

Akademika, 2012

314 sider

Hvordan Proust kan forandre ditt liv

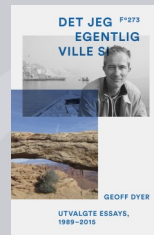
Alain de Botton

Undertittelen til *Hvordan kan Proust forandre ditt liv* er: *Ikke en roman.*

Faktisk er det ikke helt godt å si hva slags bok dette er. Forfatteren harselerer med at det er en selvhjelpsroman, og det er mye humor som ligger gjemt mellom linjene når Botton beskriver hvordan Proust kan forandre ditt liv. Her er vi innom temaer som vennskap, lesing og kjærlighet, og det hele er elegant vevd sammen med Prousts liv og virke.

Pax forlag, 1998

176 sider

Det jeg egentlig ville si

Geoff Dyer

Det jeg egentlig ville si er et utvalg essays fra hele Geoff Dyers karriere. Det

handler mest om litteratur og kunst, men Dyer evner å finne litterære og kulturfilosofiske koblinger til de fleste temaer. Han er en skarp observatør, og vekker vitelysten i leseren. Spennvidden er bred og Dyer er springende i stilen. Bruk av litterære sitater er med på å løfte tekstene ytterligere.

Flamme, 2016

292 sider

Formidlingstips fra Aleksander Kristung

Det kan være en utfordring å få de gode sakprosabøkene fram i lyset. Litt for ofte forsvinner de inn på riktig hylleplassering og blir værende der. Det skal ikke så mange år til før sakprosabøker mister sin aktualitet. Dette gjelder spesielt for fagbøker. Her kommer det stadig oppdatert kunnskap og da gjelder det at boka synes mens den ennå er ny og tiltalende.

På Asker bibliotek har vi satt fokus på formidling av sakprosa. Vi merker god effekt av å ha bøkene stilt ut. En utstilling vi er spesielt fornøyd med er en vi laget etter at Morgenbladet kåret de beste sakprosabøkene fra Skandinavia i 2018. Med utgangspunkt i kåringen rigget vi en utstilling. Artikkelen lå framme i skranken slik at alle ansatte var oppdatert på de aktuelle titlene.

Et annet tips til sakprosaformidling er bruk av Bokhylla.no under veiledningssamtaler. Dette er aktuelt hvis låneren er på utkikk etter bøker om et bestemt tema, eller jobber med en skoleoppgave. Her ligger alle bøker utgitt i Norge før år 2000 digitalisert. De er søkbare, og lånerne får rask tilgang til informasjon. Inkluder gjerne låneren i søket og vis dem hvordan ordsøk fungerer.

Om meg:

Jobber på Asker bibliotek med ansvar for lokalhistorie.

Hvordan leser du?

Jeg er en rastløs leser og begynner sjelden på en bok med ambisjoner om å fullføre den.

En bokkarakter du aldri glemmer?

Zeno Cosini fra *Zenos bekjennelser* av Italo Svevo. Jeg skulle gjerne hatt Zeno på middag. Han står for tanker og holdninger de færreste tør å vedkjenne seg.

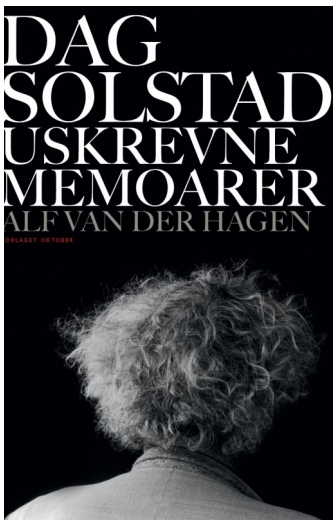
Hvilken bok får skjønnlitterære lesere til å lese sakprosa?

Hvordan Proust kan forandre ditt liv. På en humoristisk og lettfattelig måte evner forfatteren å formidle Prousts litteratur, forkledd som en selvhjelpsbok.

Biografien

Vi drukner litt i biografier for tiden. Ikke minst i de mange kjendisbiografiene. Samtidig ser vi at det opp i gjennom historien har vært liten tradisjon for å skrive om kvinner. Dette har bedret seg noe de siste årene, men det er da stort sett kvinnelige forfattere som har tatt jobben. Det bidrar til å opprettholde en tradisjon hvor kvinner skriver om kvinner og menn skriver om menn. Fortsatt er åtte av ti biografier som kommer ut om menn.

Dag Solstad: uskrevne memoarer

Alf van der Hagen

–

Med sine samtalebøker virker Alf van der Hagen å ha skapt en egen form for biografi. Samtaler over år veves sammen til en sammenhengende tekst. Her får vi vite mer om Solstads liv og tanker om seg selv og sin historie. Mange av samtalene er morsomme, og noen dykker inn i mer alvorlige temaer. Felles for dem er at vi som leser kommer litt nærmere en av Norges største forfattere.

Oktober, 2013

490 sider

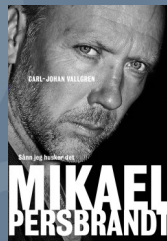

Som hennes dager var

Hilde Hagerup

—
Elsket av folket, ignorert av kritikerne. Anne Karin Elstad skrev romaner om vanlige folks hverdagsliv og vant mange publikumspriser, men ingen litterære priser. I denne biografien tar Hilde Hagerup, med varsomhet og respekt, for seg Anne Karins historie fra morens dødsfall da hun var 13, via tre ekteskap og tre barn, til den eventyrlige suksessen som forfatter.

Aschehoug, 2018
275 sider

Mikael Persbrandt

Carl-Johan Vallgren

—
I en ny selvbiografi forteller Mikael Persbrandt, en av Sveriges mest berømte skuespillere, om sitt turbulente liv.

Her er det kort mellom fete biler, villige kvinner og gratis kokain. Men det er også kort mellom stor suksess og stort personlig fall. Boka er ført med stødig penn av Carl-Johan Vallgren. Det er energi og driv så å si hele veien.

Gyldendal, 2018
430 sider

Kjærlighet og mørke

Anne Hege Simonsen

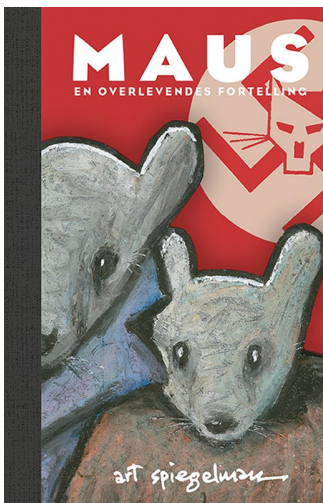
—
Skuespiller, forfatter, nazist - og Knut Hamsuns kone. Marie Hamsun giftet seg med en mye eldre mann og de hadde et turbulent forhold. Begge var tidvis sykkelig sjalu. Han tvang henne til å slutte som skuespiller, og tolererte ikke at hun hadde mannlige venner. I denne tankevekkende og sterke biografien får leseren endelig bli kjent med Marie Hamsun, på godt og vondt.

Res Publica, 2018
372 sider

Grafisk sakprosa

Grafisk sakprosa er en tendens i vekst. I mange år har sjangeren slitt med sitt rykte. Det var fort gjort å avskrive tegneserier som noe forbeholdt barn. Dette er heldigvis i ferd med å forandre seg. De siste årene har det kommet flere gode utgivelser innenfor sjangeren. Dette er bøker som kombinerer det beste fra to verdener: historiefortelling med ord og bilder. Det er med på å gjøre sakprosasjangeren tilgjengelig for flere.

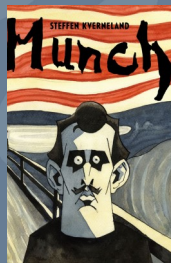
Maus

Art Spiegelman

–

Hvordan beskrive andre verdenskrigs grusomheter i en tegneserieroman? Art Spiegelman løste det med å tegne menneskene som dyr, der jødene er mus og tyskerne er katter. Arts far overlevde så vidt Auschwitz. Art har vokst opp med en far preget av traumer og de hadde et vanskelig far/sønn-forhold. Dette er en velskrevet og personlig fortelling om krigens grusomheter og langtidsvirkninger. Art Spiegelman vant Pulitzerprisen for Maus, og boka er oversatt både til nynorsk og bokmål.

Minuskel, 2017
295 sider

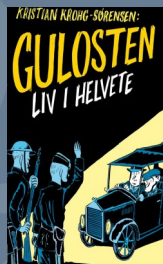
Munch

Steffen Kverneland

– Dette er ikke en vugge til grav framstilling om Munchs liv, heller en stilsikker inngang til deler av hans liv og kunst.

Det er spesielt fokus på årene hvor Munch og Strindberg vanket sammen i Berlin og delvis Paris. Med bruk av Munchs egen stemme og Kverneland's strek blir dette morsomt og lekent. Kverneland er med god grunn det største navnet innen grafisk sakprosa i Norge.

No Comprendo, 2013
271 sider

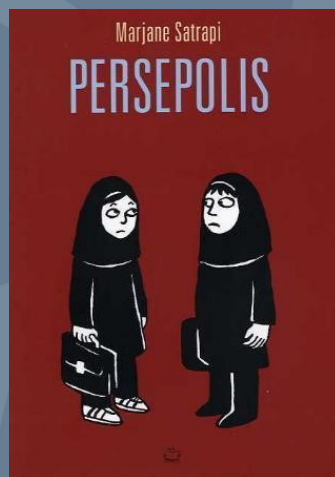

Gulosten: liv i helvete

Kristian Krogh-Sørensen

– Motstandsmannen Gulosten havnet i skyggen av Max Manus og Gunnar Sønsteby etter andre verdenskrig. En fortid som Bastøygutt og spritsmugler, og drapet på de to tyske krigsfanger gjorde nok sitt til at han ble glemt. *Liv i helvete* handler om livet hans før andre verdenskrig. Boka har godt språk og fine visuelle detaljer, og gjenoppliver en spennende tidsepoke.

No Comprendo, 2015
90 sider

Persepolis

Marjane Satrapi

– Denne selvbiografiske tegneserieromanen tar oss med til Iran, til etter at sjahen ble kastet under den muslimske revolusjonen. Foreldrene til Marjane er intellektuelle og kommunisterer. Det er en stor kontrast mellom dagliglivet i hjemmet, og det offentlige livet der man må gå på akkord med sin individualitet. Dette er en klok og god historie om identitet og oppvekst i et land preget av krig og undertrykkelse. Marjane Satrapi har vunnet flere priser for *Persepolis*.

No Comprendo, 2005
344 sider

Sjangerskolen

Se våre kurs på bibliotekutvikling.no

AKERSHUS
fylkeskommune

FYLKESBIBLIOTEKET

Nasjonalbiblioteket